

1 Bevisbörda

1.1 Hur ser bevisbördereglererna ut?

Reglerna för bevisupptagning under förhandlingar bygger på artikel 48.2 i författningen.

I förekommande fall kan annan domstol ombes att ta upp bevisning, eller så kan bevisning tas upp utanför förhandlingen. Om bevisning ska tas upp utanför förhandlingen underrättar domstolen i regel parterna i förfarandet fem dagar i förväg. Parterna i förfarandet har rätt att närvara när sådan bevisning tas upp.

Parterna är skyldiga att åberopa bevisning till stöd för sina påståenden. Domstolen bestämmer vilken av den åberopade bevisningen som den tar upp.

I undantagsfall kan domstolen ta upp annan bevisning än sådan bevisning som parterna åberopat om detta är nödvändigt för att kunna avgöra målet.

Domstolen kan besluta att bevisning som tas upp ska kompletteras eller upprepas inför domstolen.

1.2 Finns det undantag från bevisbördereglererna? Om ja, i vilka fall? Är det i sådana fall möjligt att komma med motbevisning?

Ett undantag till regeln om bevisupptagning vid en förhandling är om villkoren för att meddela ett beslut utan muntlig förhandling är uppfyllda. Detta innebär inte att bevisning inte tas upp i sådana mål, utan snarare att bevisningen tas upp utanför i stället för under förhandlingen. I kvalitativt hänseende kan bevisupptagning likställas med styrkandet av ett påstående.

Undantag kan göras

för att pröva ett mål i sak om det rör sig om en enkel rättslig bedömning av ärendet,

om de faktiska omständigheter som parterna åberopat är ostridiga och tvistens värde, utan oförutsedda kostnader, inte överstiger 2 000 euro,

med parternas samtycke, om ett betalningsföreläggande, tredskodom eller dom för erkännande meddelas, samt om en fordran återkallas.

Dessutom behövs inga förhandlingar i förfaranden om en abstrakt prövning i konsumentärenden, när en tredskodom meddelas till förmån för en konsument, i diskriminerings tvister om käranden ger sitt samtycke, i enskilda arbetstvister, och vid ansökningar om beslut om brädska åtgärder.

1.3 Hur övertygande måste bevisningen vara för att läggas till grund för en dom?

När domstolen prövar bevisning är den i princip inte begränsad av lagstiftningen när det gäller hur den ska bedöma sanningshalten i ett visst bevis. Principen om fri bevisprövning tillämpas således. Endast i vissa fall innehåller lagstiftningen föreskrifter som begränsar domstolen vid bevisprövning. Domstolen måste t.ex. godta som bevisat varje faktisk omständighet för vilken lagstiftningen innehåller en motbevisbar presumtion, om inte annat bevisas i förfarandet (§ 133 i civilagen).

Domstolen är bunden av de avgöranden som Europeiska unionens domstol meddelar. Den är även bunden av författningsdomstolens avgöranden om huruvida en viss del av lagstiftningen strider mot författningen, en lag eller ett internationellt fördrag som Slovakien är bundet av. Domstolen är också bunden av författningsdomstolens och Europadomstolens för de mänskliga rättigheternas avgöranden om grundläggande mänskliga rättigheter och friheter. Dessutom är domstolen bunden av avgöranden från behöriga organ om att ett brott, en mindre förseelse eller en administrativ överträdelse som är straffbar enligt särskild lagstiftning har begåtts. Domstolen är dock inte bunden av beslut om böter på plats.

Därutöver kan en domstol undersöka frågor som faller inom ett annat beslutsfattande organs behörighet. Om den behöriga myndigheten har meddelat ett beslut i frågan ska domstolen emellertid ta hänsyn till detta beslut och införliva det i sina domskäl (respekt för tidigare beslut).

2 Bevisupptagning

2.1 Måste en part begära att bevisning tas upp eller kan domstolen ibland ta initiativ till bevisupptagning?

Parterna i förfarandet är skyldiga att lägga fram bevisning till stöd för sina påståenden. Domstolen bestämmer vilken av den åberopade bevisningen som den tar upp. Domstolen kan även ta upp bevisning på eget initiativ om bevisningen grundas på offentliga register och förteckningar om sådana register och förteckningar tyder på att de faktiska omständigheter som parterna åberopat inte stämmer med verkligheten. Domstolen tar inte upp någon annan bevisning på eget initiativ.

På eget initiativ kan domstolen ta upp bevisning för att fastställa huruvida de processuella villkoren är uppfyllda eller huruvida det föreslagna beslutet är verkställbart, och även för att bekanta sig med relevant utländsk lagstiftning.

2.2 Vad händer om en parts begäran om bevisupptagning godkänns?

Domstolen tar upp bevisning under domstolsförhandlingar, om inte villkoren för att meddela ett beslut utan muntlig förhandling är uppfyllda.

Parterna har rätt att inge sina synpunkter på ansökningar om bevisupptagning och den bevisning som tagits upp.

2.3 I vilka fall får domstolen avslå en parts begäran om bevisupptagning?

Domstolen väljer själv hur den ska bedöma bevisningen. Den prövar varje bevis för sig och alla bevis i förhållande till varandra, samtidigt som den tar hänsyn till sådant som eventuellt framkommit vid förhandlingen. Tillförlitligheten hos varje enskilt bevis kan bestridas om inte annat föreskrivs i lag.

En viss begränsning av rätten till fri bevisprövning gäller för appellationsdomstolen och Högsta domstolen. Appellationsdomstolen är inte bunden av de faktiska omständigheter i målet som fastställdes av domstolen i första instans. Appellationsdomstolen kan således komma fram till en annan slutsats beträffande de faktiska omständigheterna. Den kan dock inte avvika från bedömningen av den specifika bevisning som domstolen i första instans har tagit upp. Den kan endast göra en annan bedömning av bevisning som tagits upp av domstolen i första instans om den upprepar denna bevisning. Till skillnad från domstolen i första instans kan den göra en annan bedömning av bevisning som tagits upp av en underrätt via en anmodad domstol.

2.4 Vilka olika bevismedel finns det?

Allt som kan bidra till att klargöra frågan och som har skaffats fram på laglig väg genom olika bevismedel kan betraktas som bevisning. Bevismedlen omfattar förhör med vittnen och parter, skriftliga handlingar, sakkunnigutlåtanden, sakkunnigvittnen och syn. Om det saknas föreskrifter om hur bevisupptagningen ska gå till fastställs detta av domstolen.

2.5 Hur går vittnesförhör till? Skiljer de sig från förhör med sakkunniga? Vilka regler gäller för skriftlig bevisning och sakkunnigutlåtanden?

Ett vittne är en från domstolen och parterna i förfarandet fristående person som vittnar om fakta som de har tagit del av via sina sinnen. Endast fysiska personer kan vara vittnen.

I frågor som faller inom tvistemålsdomstolars behörighet behövs ofta sakkunnigutlåtanden om de fakta som ligger till grund för sakprövningen av målet. När sakprövningen av målet är beroende av en bedömning av faktiska omständigheter för vilken det krävs sakkunskap utser domstolen ett sakkunnigvittne. I ett sådant mål måste domstolen utse ett sakkunnigvittne även om domaren själv har sakkunskap som skulle göra det möjligt för honom eller henne att bedöma sakfrågan i förfarandet på ett fackmannamässigt sätt. Denna sakkunskap kan inte ersätta ett objektivt fastställande av de faktiska omständigheterna från en part som står utanför det organ som ska fatta beslut i frågan.

Domstolens huvuduppgift är att formulera de frågor som vittnet ska besvara på ett riktigt sätt. Domstolen får endast ställa frågor till sakkunnigvittnet om de faktiska omständigheterna, och ska undvika frågor om den rättsliga bedömningen av föremålet för sakkunnigutlåtandet.

Domstolen kan låta ett annat vittne, en vetenskaplig institution eller någon annan institution granska sakkunnigutlåtandet. Föremålet för ett sådant andra utlåtande är en granskning av det första utlåtandet. Detta utlåtande kallas ibland för granskningsutlåtandet. Domstolen prövar sakkunnigutlåtanden på samma sätt som all annan bevisning.

2.6 Har vissa bevismedel större bevisvärde än andra?

Domstolen gör en bedömning av tillförlitligheten och sanningshalten hos enskilda bevis. Domstolen begränsas inte av lagstiftningen när det gäller hur den ska bedöma ett visst bevis – det är detta som är principen om fri bevisprövning. Domstolens bedömning grundas emellertid inte på godtyckliga överväganden. Domstolen måste ta hänsyn till allt som framkommit under förhandlingen. Domstolen ska respektera dessa faktiska omständigheter och göra en riktig bedömning av hur de förhåller sig till varandra. Samtidigt är domstolen inte bunden av någon prioriteringsordning när det gäller enskilda bevisvärden och beviskraft.

2.7 Är det obligatoriskt att använda ett visst bevismedel för att styrka en omständighet?

I ärenden där förfarandet kan inledas utan en stämmningsansökan och även i förfaranden om tillåtelse att ingå äktenskap, om fastställande och förvägran av föräldraskap, om möjligheterna att adoptera och om adoption, och i ärenden som rör handelsregister, är domstolen skyldig att ta upp ytterligare bevisning för att fastställa de faktiska omständigheterna även om parterna inte har åberopat sådan bevisning.

2.8 Är vittnen enligt lag skyldiga att avge vittnesmål?

Varje fysisk person som kallas att vittna är skyldig att inställa sig vid domstolen och avge vittnesmål (§ 126.2 i tvistemålsprocesslagen). De måste säga sanningen och får inte förtiga någonting. Domstolen måste underrätta vittnena om de straffrättsliga konsekvenserna av att avge falskt vittnesmål och om deras rätt att vägra vittna.

2.9 I vilka fall kan de vägra att vittna?

Vittnen får endast vägra vittna om det kan ligga dem själva eller närstående personer till last. Domstolen avgör huruvida vägran att vittna är berättigad. Vittnen kan också vägra vittna om deras vittnesmål skulle bryta biktsekretessen eller avslöja uppgifter som de mot löfte om tystnadsplikt muntligen eller skriftligen har mottagit i sin egenskap av självvårdare.

2.10 Kan en person som vägrar att vittna straffas eller tvingas att avge vittnesmål?

Domstolen avgör huruvida vägran att vittna är berättigad. Domstolens beslut kan inte överklagas. Om vittnet, trots domstolens beslut, fortsatt vägrar att vittna kan domstolen bötfälla honom eller henne.

2.11 Finns det personer som inte får höras som vittnen?

Domstolar måste alltid höra den lagstadgade företrädaren för en organisation som är part i ett tvistemålsförfarande som en part i förfarandet i stället för som ett vittne (§ 185 i tvistemålsprocesslagen).

2.12 Vad är domstolens och parternas respektive roller vid vittnesförhör? När får ett vittne höras med tekniska hjälpmedel, till exempel videokonferens eller andra medier?

Innan vittnen förhörs måste deras identitet och relation till parterna fastställas. Dessutom måste vittnen underrättas om betydelsen av deras vittnesmål, deras rättigheter och skyldigheter, de straffrättsliga konsekvenserna av att avge falskt vittnesmål och om deras rätt till vittnesersättning.

Domstolen uppmanar vittnet att på ett sammanhängande sätt beskriva allt som han eller hon vet om den sakfråga som är föremål för prövningen. Domstolen ställer sedan de frågor till vittnet som är nödvändiga för att komplettera och förtydliga vittnesmålet.

Domstolen får inte ställa tendentiösa eller ledande frågor till vittnen. Om sådana frågor eller frågor som rör den rättsliga bedömningen av målet ställs till parterna i förfarandet eller till sakkunnigvittnen förklarar domstolens ordförande att frågorna inte är tillåtliga. Ordföranden fattar beslut om frågornas tillåtlighet i ett beslut som inte delges och som inte kan överklagas. Beslutet utgör endast en del av utskriften av förhandlingen.

Med förbehåll för att parterna i förfarandet ger sitt samtycke kan domstolen anordna en muntlig förhandling via videokonferens eller någon annan form av kommunikationsteknik.

3 Bevisvärdering

3.1 Om en part har skaffat fram bevisning på ett otillåtet sätt, hindrar det domstolen från att lägga den till grund för domen?

Det bör upprepas att domstolen inte begränsas av lagstiftningen vid sin bedömning av ett visst bevis. Detta är principen om fri bevisprövning enligt § 191 i tvistemålsprocesslagen.

3.2 Kan en parts utsaga användas som bevisning?

Domstolen bedömer handlingar från parterna i förfarandet, deras ombud och andra personer som deltar i förfarandet uteslutande grundat på deras innehåll och inte på grundval av vad dessa personer har valt att kalla dem. Parters handlingar styrs av principen om informalitet. Det står i princip parterna fritt att välja processhandling. Oavsett om deras vittnesmål avges skriftligen eller genom en muntlig utsaga som förs till protokollet har vittnesmålet samma rättsverkan, men uppgifterna i utsagan måste anges på ett klart sätt eller på ett sätt som inte ger upphov till några tvivel beträffande den verkliga avsikten.

Senaste uppdatering: 26/09/2019

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.